

**АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОЦЕС,
ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО**

ГОЛОБУТОВСЬКИЙ Р. З.,
кандидат юридичних наук
(Запорізький національний університет)

УДК 342.9

**ВИЩА РАДА ПРАВОСУДДЯ
ЯК СУБ'ЄКТ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУДІВ**

Статтю присвячено дослідженню особливостей адміністративно-правового статусу Вищої ради правосуддя як суб'єкта кадрового забезпечення судів. На підставі аналізу законодавства визначено зміст прав Вищої ради правосуддя щодо забезпечення судів суддівським корпусом та висвітлено проблеми реалізації цих прав. Висвітлено питання взаємодії Вищої ради правосуддя з іншими суб'єктами щодо кадрового забезпечення судів.

Ключові слова: суд, правосуддя, Вища рада правосуддя, суддя, судова влада.

Статья посвящена исследованию особенностей административно-правового статуса Высшего совета правосудия как субъекта кадрового обеспечения судов. На основании анализа законодательства определено содержание прав Высшего совета правосудия по обеспечению судов судейским корпусом и освещены проблемы реализации этих прав. Освещены вопросы взаимодействия Высшего совета правосудия с другими субъектами по кадровому обеспечению судов.

Ключевые слова: суд, правосудие, Высший совет правосудия, судья, судебная власть.

The article is devoted to the study of the peculiarities of the administrative and legal status of the High Council for Justice as the subject of personnel provision of courts. On the basis of the analysis of legislation, the content of the rights of the High Council of Justice for providing courts to the judiciary body is determined and the problems of realization of these rights are highlighted. The issue of interaction of the High Council for Justice with other entities regarding personnel provision of courts is discussed.

Key words: court, justice, high council of justice, judge, judicial power.

Вступ. Вища рада правосуддя за новим законодавством про судоустрій і статус суддів стала єдиним органом, уповноваженим ухвалювати рішення щодо призначення та звільнення суддів, переведення їх до інших судів, застосування до них заходів дисциплінарної відповідальності та вирішувати інші кадрові питання. З огляду на вищевикладене, дослідження особливостей функціонування Вищої ради правосуддя як оновленого вищого органу суддівського врядування є особливо актуальною темою сьогодення.

Натепер питання повноважень Вищої ради правосуддя як суб'єкта, що має значні повноваження щодо кадрового забезпечення судів, у науковій літературі залишаються мало-дослідженими. Вказане, як ми вважаємо, зумовлене тим, що цей орган судової влади функціонує на нових засадах. Однак проблеми створення та функціонування окремого органу

кадрового забезпечення судів суддями вивчалися у працях багатьох науковців, зокрема таких як: І.В. Назаров, В.Д. Бринцев, О.В. Гончаренко, Р.О. Куйбіда, Н.І. Сухова, С.О. Халюк, В.І. Шишкін та інші. Однак зараз є актуальним дослідження сучасних проблем, пов'язаних зі здійсненням кадрового забезпечення судів.

Постановка завдання. Мета статті – окреслити актуальні проблеми стосовно повноважень Вищої ради правосуддя як суб'єкта кадрового забезпечення судів.

Результати дослідження. Закон України «Про Вищу раду правосуддя» визначає правовий статус цього органу як колегіального, незалежного конституційного органу державної влади та суддівського врядування, який діє в Україні на постійній основі для забезпечення незалежності судової влади, її функціонування на засадах відповідальності, підзвітності перед суспільством, формування добросовісного та високопрофесійного корпусу суддів, додержання норм Конституції і законів України, а також професійної етики в діяльності суддів і прокурорів.

Стосовно питань публічної служби Вища рада правосуддя наділена широким колом повноважень, а саме: 1) вносить подання про призначення судді на посаду; 2) ухвалює рішення стосовно порушення суддею чи прокурором вимог щодо несумісності; 3) забезпечує здійснення дисциплінарним органом дисциплінарного провадження щодо судді; 4) утворює органи для розгляду справ щодо дисциплінарної відповідальності суддів; 5) розглядає скарги на рішення відповідних органів про притягнення до дисциплінарної відповідальності судді чи прокурора; 6) ухвалює рішення про звільнення судді з посади; 7) надає згоду на затримання судді чи утримання його під вартою чи арештом; 8) ухвалює рішення про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя; 9) вживає заходів щодо забезпечення авторитету правосуддя та незалежності суддів; 10) ухвалює рішення про переведення судді з одного суду до іншого, рішення про відрадження судді до іншого суду того самого рівня і спеціалізації; 11) ухвалює рішення про припинення відставки судді; 12) погоджує кількість суддів у суді тощо.

Отже, з наведеного видно, що більшість повноважень Вищої ради правосуддя пов'язана із вирішенням питань про застосування до суддів заходів юридичної відповідальності, хоча значне коло її функцій у сфері публічної служби є організаційними, як-то стосовно призначення, переведення суддів, погодження відставки судді та кількості суддів у суді.

Окрім повноваження Вищої ради правосуддя пов'язані із правовим регулюванням публічної служби у судах, а саме Рада погоджує Типове положення про апарат суду, Положення про порядок створення та діяльності служби судових розпорядників; надає обов'язкові до розгляду консультативні висновки щодо законопроектів з питань утворення, реорганізації чи ліквідації судів, судоустрою і статусу суддів, узагальнює пропозиції судів, органів та установ системи правосуддя стосовно законодавства щодо їх статусу та функціонування, судоустрою і статусу суддів; затверджує за поданням Державної судової адміністрації України нормативи кадрового, фінансового, матеріально-технічного та іншого забезпечення судів.

Вища рада правосуддя також наділена окремими повноваженнями з питань адміністрування публічної служби в інших органах судової влади. Так, саме цей орган призначає на посаду та звільняє з посади Голову Державної судової адміністрації України, його заступників; визначає за поданням Голови Державної судової адміністрації України граничну чисельність працівників Державної судової адміністрації України, у тому числі її територіальних управлінь.

У реалізації повноважень щодо кадрового забезпечення судів Вища рада правосуддя співпрацює в основному з Вищою кваліфікаційною комісією суддів України та Президентом України. Так, у процесі реалізації повноважень з формування суддівського корпусу Вища рада правосуддя взаємодіє з Вищою кваліфікаційною комісією суддів. Відповідно до статті 70 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [1] всю процедуру добору, заміщення вакантної посади судді здійснює Вища кваліфікаційна комісія суддів та за результатами проведеного конкурсу вносить рекомендації Вишій раді правосуддя щодо призначення кандидата на посаду судді, які надалі розглядаються останньою. Варто зазначити, що подібне

формулювання законодавчих положень дає змогу дійти висновку про те, що кандидатуру особи, яка пройшла всі етапи конкурсного відбору на заміщення вакантної посади судді, може бути і не затверджено, адже остаточне рішення щодо призначення конкретної особи на посаду судді приймається Вищою радою правосуддя [2].

Вища рада правосуддя взаємодіє з Президентом України стосовно кадрових питань. Це виражається у тому, що із внесенням змін до Конституції України та прийняттям нового Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (у редакції від 02.06.2016 р.) судді призначаються на посади одразу безстроково. Так, особа може бути призначена на посаду судді за рекомендацією Вищої кваліфікаційної комісії суддів та за умови ухвалення Вищою радою правосуддя подання про призначення судді на посаду, яке надсилається Президенту України для підписання відповідного указу (стаття 70 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 р.).

Детально процедура призначення на посаду судді виписана у частині першій статті 80 Закону України «Про судоустрій і статус суддів України» від 02.06.2016 р. [1]. Зокрема, Президент України видає указ про призначення судді не пізніше тридцяти днів із дня отримання відповідного подання Вищої ради правосуддя. В аспекті зазначеного нами позитивно оцінюється формулювання відповідних нормативних приписів щодо порядку призначення суддів на посади як імперативних норм, адже видання указу про призначення судді на посаду є фактично обов'язком, а не правом Президента України, що слугує певним запобіжним заходом щодо втручання з боку глави держави у діяльність судової гілки влади у разі формування професійного корпусу суддів, та виступає однією із гарантій незалежності судової гілки влади від інших державних органів та посадових осіб [2].

Ю.О. Косткіна цілком слушно зазначає, що на законодавчому рівні не визначено наслідків ухилення Президента України від видання відповідного указу протягом встановленого законодавством України 30-денного терміну, не встановлено жодних санкцій за невиконання свого обов'язку. Тому у разі зловживання з боку глави держави процес призначення судді на посаду може затягуватись, що негативно позначатиметься на діяльності судової гілки влади. Отже, необхідно розробити механізм реагування у разі, якщо глава держави не підписав відповідний указ про призначення кандидата на посаду судді [2].

Тому ці питання пропонується вирішити шляхом внесення доповнень до законодавства щодо встановлення процедури набрання чинності рішення про призначення судді на посаду без підпису Президента України.

Аналізуючи оновлені положення Конституції та Закону України «Про судоустрій і статус суддів», можемо зробити висновок, що роль Вищої ради правосуддя як суб'єкта кадрового забезпечення судів полягає у такому: 1) розгляд рекомендацій Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та ухвалення рішення щодо кандидата на посаду судді; 2) внесення подання Президенту України про призначення на посаду судді; 3) ухвалення рішення про звільнення судді з посади за наявності для цього підстав, визначених Конституцією та Законом України «Про судоустрій і статус суддів»; 4) затвердження порядку переведення судді до іншого суду того самого рівня та спеціалізації; 5) розгляд звернень із повідомленням про втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя та вжиття заходів щодо припинення такого втручання; 6) ухвалення рішення та проведення дисциплінарного провадження щодо суддів; 7) розгляд скарг, які надходять на суддів; 8) надання згоди на затримання судді, утримування його під вартою чи арештом до винесення обвинувального вироку суду, за винятком затримання судді під час або відразу ж після скоєння тяжкого або особливо тяжкого злочину; 9) ухвалення рішення про тимчасове відсторонення судді, в тому числі господарського суду, від здійснення правосуддя на строк не більше 2 місяців у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності на підставі вмотивованого клопотання Генерального прокурора або його заступника в порядку, встановленому законом [3].

Функції у питанні суддівської кар'єри Вища рада правосуддя ділить з Вищою кваліфікаційною комісією суддів, але ключова роль належить Вищій раді правосуддя. Водночас Вища рада правосуддя може не погодитися з Вищою кваліфікаційною комісією суддів у питанні рекомендації на посаду судді, коли вона вважатиме, що для цього є достатні підстави.

Отже, Вища рада правосуддя в системі суб'єктів адміністрування публічної служби в органах судової влади є тим органом, що має повноваження з питань призначення, звільнення суддів, притягнення їх до дисциплінарної відповідальності, тимчасового затримання або арешту до винесення обвинувального вироку та інших питань, пов'язаних з переміщенням суддів по службі. Отже, у сфері адміністрування публічної служби в судовій системі Вища рада правосуддя наділена реальними державно-владними повноваженнями щодо суддів. Джерелом цих повноважень є Конституція України, а також Закон України «Про Вищу раду правосуддя».

Вища рада правосуддя для здійснення кадрових повноважень стосовно суддів наділена значним обсягом права, зокрема доступу до суддівського досьє, правом на отримання від різних суб'єктів необхідних матеріалів для ухвалення рішення тощо. Невиконання законних вимог Вищої ради правосуддя тягне за собою застосування заходів адміністративної відповідальності.

Висновки. Таким чином, Вища рада правосуддя відіграє головну роль у забезпеченні повного і своєчасного комплектування судів різних рівнів корпусом професійних суддів, забезпеченні дотримання суддями дисципліни та законності, вимог антикорупційного законодавства. Вища рада правосуддя як єдиний дисциплінарний орган стосовно суддів також контролює додержання ними закону та суддівської етики. Вища рада правосуддя є тим суб'єктом, який ухвалює кінцеві рішення щодо призначення, звільнення суддів, переміщення їх по службі, накладає дисциплінарні стягнення.

Список використаних джерел:

1. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02 черв. 2016 р. № 1402-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.
2. Косткіна Ю.О. Взаємодія Вищої ради правосуддя з органами державної влади, органами суддівського самоврядування та іншими суб'єктами права. URL: http://vkslaw.knu.ua/images/verstka/4_2016_Kostkina.pdf.
3. Мандичев Д.В. Місце Вищої кваліфікаційної комісії суддів та Вищої ради правосуддя в організації роботи господарських судів. URL: <http://oaji.net/articles/2017/2258-1507793822.pdf>.

